

Skriftlig innspill til forslag til Statsbudsjett 2024 på Helse- og omsorgsdepartementets område

Rusfeltets hovedorganisasjon (RHO) er landets største paraply- og medlemsorganisasjon på rusfeltet med 152 virksomheter og organisasjoner som kommer fra alle deler av rusfeltet og hele landet. Våre 152 medlemsorganisasjoner representerer over 250 enheter/avdelinger og over 6500 årsverk.

RHO samler og formidler kunnskap om rus fordi rus påvirker menneskers liv.

Konklusjon:

Forslag til statsbudsjettet 2024 innebærer ingen vesentlig prioritering eller satsing på rusfeltet. Dette til tross for at regjeringen i budsjettforslaget skriver; Regjeringen vil endre ruspolitikken og gir føringer til de regionale helseforetakene som at de vil styrke psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling.

Generelt

Vi opplever at regjeringen i budsjettet gir rus og psykisk helse mye god omtale og har et ønske om å prioritere områdene. Det vises ikke i budsjettet til viktige innsatser som eksempelvis å opprettholde døgnplasser i TSB, trygge boliger, tilby vurderingssamtaler til alle, sikre lavterskeltilbud, brukerstyrte tiltak og fjerne egenandeler.

Stort sett omtaler regjeringen psykisk helse og rus som «en størrelse». Det gjør det noe krevende å se i hvilken grad rusfeltet styrkes. For RHO er det viktig å presisere at rus og avhengighet er et eget fagområde som skiller seg fra psykisk helse på flere områder.

Stanse nedbygging av døgnplasser

Det er prisverdig at regjeringen i forslaget til statsbudsjettet i den innledende delen om Helse og omsorgspolitikken, kap 1.2 Spesialisthelsetjenesten, skriver; ***De regionale helseforetakene skal innrette sin virksomhet med sikte på å nå følgende hovedmål: Styrke psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling.***

Vi er fornøyde med at regjeringen vil stanse nedbygging i døgnplasser innenfor psykisk helsevern og TSB, men bevillingen på 110 millioner kroner skal prioriteres til psykisk helsevern for barn og unge. Det er nødvendig å gi et klart signal om å unngå nedbygging av døgnplasser innenfor TSB. Vi er bekymret for varslede kutt i flere helseforetak.

Ventetiden til TSB har økt ifølge de siste tallene fra Helsedirektoratet. Foreløpig er økningen liten, men det er en utvikling vi ikke ønsker.

Vurderingssamtalen

BUP og TSB må få rammevilkår som gjør det mulig å tilby vurderingssamtaler til alle barn og unge voksne som er henvist til spesialisthelsetjenesten. For mange får avslag i dag uten å ha møtt eller snakket med en spesialist.

Egenandeler må fjernes

Vi mener at regjeringen bør prioritere å fjerne egenandeler for ungdom under 23 år, mennesker med ROP lidelser og folk som lever under fattigdomsgrensen, med en pott på i første omgang 30 millioner kroner i året.

Kommunal satsning gis gjennom frie midler

En gjentakende øvelse er diskusjonen om øremerking versus frie midler. Vi vet det er slik, men blir allikevel forundret over at viktige satsingsområder som psykisk helse og rus fremdeles finansieres innenfor kommunene frie midler. Erfaringen er at pengene ikke brukes fullt ut til de formål som angis i statsbudsjettet. Vi mener øremerking vil forbedre måloppnåelsen knyttet til eksempelvis lavterskel helsetilbud, skolehelsetjenesten, oppsøkende ambulante tjenester og brukerstyrte tiltak.

Mulig det er en rituell øvelse ute i kommunene, men også her varsles det nedskjæringer.

Sivilsamfunnet bør styrkes

Det ligger ingen endring av tilskuddene til sivilsamfunnet. I dag gjøres det en stor og solid innsats av mange aktører. Mye av den innsatsen som gjøres har en stor samfunnsmessig nytte og kan vise til kunnskapsbasert praksis innen alt fra forebygging, aktivitet, helsetjenester og skadereduksjon. Vi mener derfor posten som gis til sivilsamfunnet bør styrkes.

Overdoseforebyggende arbeid

Forslaget om å etablere regionale overdosekoordinatorer ved de regionale kompetansesentrene for rus (Korus) støttes, men må sikres tilstrekkelig finansiering.

Regjeringens reformer

For oss ser det også ut som regjeringen i det de kaller satsningen på psykisk helse og rus slår sammen Opptappingsplanen for psykisk helse og Forebyggings- og behandlingsreformen, når de beskriver beløp. De skriver det helt eksplisitt på side 230 «Bevilgninger til formål relatert til forebyggings- og behandlingsreformen for rusfeltet er omtalt under omtalen av opptappingsplanen for psykisk helse.» Alt henger sammen med alt, men her må en ha tunga rett i munnen for å unngå dobbelbokføring.

Noen kommentarer til andre komiteers arbeid

Avslutningsvis tillater vi oss å peke på områder som har direkte betydning for rusavhengige, men som ligger under andre komiteers ansvarsområde.

Boliger

Husbankens rammer foreslås på samme nivå som 2023. Mangel på bolig eller egnet bolig har vært et gjentakende tema i flere tiår for rusavhengige. Vi mener at det burde vært gjort et krafttak for å etablere trygge, verdige boliger med tilrettelagt hjelp.

Styrke kriminalomsorgen

Mange av de innsatte har rusrelaterte problemer. Over år har kriminalomsorgen fått reduserte rammer, noe som har medført at viktige tilbud som sinnemestringskurs, rusmestringskurs, russamtaler og andre recoveryorienterte helsetilbud faller bort.